

گزارش برگزاری مراسم چهارمین همایش ملی علوم خاک ایران

این مراسم در تاریخ ۱۰/۱۱/۸۶ ساعت ۹ صبح در سالن شورای پردیس کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران با تلاوت آیاتی از کلام الله مجید آغاز گردید. ابتدا جناب آقای دکتر زالی ریاست محترم پردیس خدمت تمامی حضار و مدیران گروههای خاکشناسی و همکاران وزارت جهاد کشاورزی خیرمقدم عرض نموده و ایام سوگواری امام حسین (ع) را تسلیت گفتند. ایشان در ادامه اظهار داشتند طبیعتا در بین عزیزان متخصص در رابطه با خاک و تجارب گرانقدرشان صحبت در مورد مسائل فنی و آمار و ارقام ضرورتی ندارد و همگی اشراف کامل دارند. منتها مسئله خاک بسیار مهم است، چون خاک بستر زندگی و حیات نه فقط برای انسانها بلکه برای همه موجودات است. اگر جامعه ای نسبت به بستر حیات خودش بی تفاوت باشد این یک نقص برای آن جامعه است. خاک منشاء حیات است و هم چنین آب، این دو در صورتی مورد استفاده قرار می گیرند که بسترشان فراهم باشد و این بستر حفظ شود. حال وظیفه ما در قبال خاک و منابع طبیعی چیست؟ نحوه درست بهره برداری از این منابع موجب حفظ و تقویت این منابع می گردد. اولین نقش ما این است که چه کنیم تا اهمیت خاک را

به یک فرهنگ عمومی تبدیل نماییم تا در آینده ای نزدیک دچار چالش نشویم. نه تنها فارغ التحصیلان بلکه مردم که عامل بهره برداری از خاک می باشند باید به اهمیت مسئله خاک و منابع طبیعی توجه کنند. از زیر مجموعه علمی و دانشجویی چرا تنها ۳۰٪ دانشجویان باید راجع به منابع طبیعی و اهمیت آن بدانند. ما معتقدیم که این مجموعه باید به کل کشور تبدیل شود و با مرزبندیهای تصنعی ۷۰٪ دانشجویان نسبت به منابع طبیعی بی تفاوت نباشند. پس باید در نحوه نگرش اصلاح ایجاد کنیم.

۳۹ میلیون هکتار اراضی کشور تاکنون استفاده نشده است و ۱۳۵ میلیون هکتار از اراضی متعلق به آبخیزهاست. آیا فقط توان دولتی می تواند جوابگو باشد؟ طبعاً نه. در واقع این بهره برداران اصلی هستند که در صورت

عدم اصلاح نگرش سبب از بین رفتن و تخریب منابع طبیعی بخصوص خاک می شوند. خوشبختانه در عامه مردم چون علاقمندی ذاتی به خاک و منابع طبیعی موجود است، زمینه برای فرهنگ سازی نیز وجود دارد. ولی تبدیل این علاقمندی به یک حالت مؤثر در جهت حفاظت خاک و منابع طبیعی یک مسئله خیلی مهم است. و اما چگونه می توان به آن پرداخت؟ همکاری دانشگاهها با یکدیگر و با بخشهای اجرائی و تحقیقاتی کشور میتواند در این مورد مؤثر باشد و این همکاری باید افزایش یابد. نکته ای که اخیرا مقام معظم رهبری و هم چنین ریاست محترم جمهوری تأکید داشتند که یک معاونت خاصی در نظر گرفته شود. پژوهش ها هدفمند گردند و هدف آنها حل مشکلات کشور باشد. امروزه آموزش خوب آن است که مرتبط با پژوهش باشد و این پژوهش بتواند دردی از کشور را درمان نماید. در غیر اینصورت از توانهای موجود در بخش کشاورزی به خوبی استفاده نشده است و فارغ التحصیلان مفید واقع نمی شوند. در خاتمه امیدواریم تشکیل چنین همایشهایی سبب افزایش ارتباط بین متخصصین کشاورزی شده و از این رهگذر بتوان از مجموعه فکری آنها استفاده بهینه نمود.

جناب آقای دکتر روزیطلب ریاست محترم انجمن علوم خاک ایران دومین سخنران بودند که ابتدا از آقایان دکتر زالی، دکتر گرجی، دکتر ثواقبی و دکتر

شرفا بخاطر برگزاری این همایش توسط گروه مهندسی علوم خاک دانشکده مهندسی آب و خاک دانشگاه تهران تشکر نمودند.

ایشان گفتند هر دو سال یکبار کنگره علوم خاک ایران برگزار می شود و مقالات علمی و پژوهشی در آن ارائه می گردد که آخرین کنگره در شهریور ماه ۸۶ در همین پردیس برگزار شد. قرار است همایشی یک روزه را هر ساله برگزار نماییم که در آن مسائل سیاستگزاریها، آموزشی و ترویجی خاک کشور را ارائه نموده و در میزگردی با حضور مدیران گروههای خاکشناسی و رؤسای ذیربط بخشهای کشاورزی به بحث بر روی آنها بپردازیم.

اولین همایش در پردیس کشاورزی و منابع طبیعی کرج در تهران و دومین آن در دانشگاه صنعتی اصفهان و سومین آن در دانشگاه تربیت مدرس برگزار شدند که هم اکنون شاهد چهارمین آن می باشیم. در این همایش به دو موضوع مهم خواهیم پرداخت یکی قانون جامع خاک ایران و دیگری راه اندازی بانک اطلاعاتی علوم خاک ایران . در مورد قانون جامع خاک ایران، دولت الزام داشت در برنامه پنج ساله دوم و سوم، قانون جامع خاک را ارائه دهد. الآن اواسط برنامه چهارم است و هنوز قانون جامع خاک به صورت لایحه تقدیم مجلس نشده است. یکی از بندهای قطعنامه دهمین کنگره علوم خاک ایران این بود که نسبت به پیگیری و تدوین این قانون و

ارسال آن به مجلس اقدام عاجل شود. و ما این قطعنامه ده ماده ای را که بند اول آن ایجاد شورای عالی سیاستگزاری خاک است برای مجلس محترم شورای اسلامی و سازمان حفاظت محیط زیست و حدود صد مقام مسئول کشور ارسال نمودیم.

مسائل مربوط به تنوع کاربری اراضی در کشور و گسترش صنایع، دفن مواد زائد شهری، دفن فاضلابهای شهری و صنعتی و مصرف بی رویه سموم و کود و آلودگیهای زیست محیطی خاک و تخریب فیزیکی خاک توسط انسان و طبیعت و مسائل شوری خاک و کاهش مواد آلی و عدم رعایت تناوب زراعی و غیره نیاز به قوانین مدون دارد، طبعاً اجرای قانون از خود قانون مهمتر است. جهت پیشنهاد قانون جامع خاک ایران از همکاران گرامی از مراکز آموزشی، پژوهشی و اجرائی ذیربط دعوت به عمل آمده است تا به این مهم بپردازند.

جناب آقای مهندس شجاعی معاونت محترم آبخیزداری سازمان جنگلها و مراتع وزارت جهاد کشاورزی خلاصه ای از فعالیتهای آبخیزداری در سازمان جنگلها و مراتع کشور را در ۴ دهه اخیر به اطلاع رساندند. ایشان اضافه کردند که لایحه ای از دولت در ۱۵ مهرماه ۸۶ تقدیم مجلس شورای اسلامی مبنی بر برداشت معادل ریالی یک میلیارد دلار از ذخیره ارزی جهت کاهش اثرات خشکسالی شده است.

جناب آقای مهندس گرشاسبی مدیرکل دفتر حفاظت خاک و کنترل فرسایش در ادامه سخنان آقای مهندس شجاعیان گزارشی مصور از وضعیت فرسایش خاک در ایران ارائه نمودند.

جناب آقای مهندس زنده روح مدیرکل محترم دفتر تجهیز و نوسازی اراضی کشاورزی اظهار داشتند انتظار می رفت مانند قانون جامع آب، قانون جامع خاک هم داشته باشیم ولی بعلت عدم وجود چنین قانونی هیچگونه بودجه و اعتباری جهت بهبود وضعیت خاک اختصاص نمی یابد. ایشان در ادامه گفتند توسط مؤسسه پژوهشهای علمی و صنعتی ایران طی تحقیقات و جمع آوریها ۴ جلد گزارش قانون جامع خاک ایران تهیه شده است که نیاز به بررسی دارد. سازمان حفاظت محیط زیست هم کارهایی در همین راستا

انجام داده است. ایشان اضافه نمودند که در قانون بودجه سال ۸۷ هیچ بودجه ای برای خاک تخصیص داده نشده است و هدف این است که با پیگیریهای مستمر در برنامه های سال ۸۸ یک ردیف اعتباری برای خاک کسب نمائیم. در خاتمه متذکر شدند که دفتر تجهیز و نوسازی اراضی کشاورزی پیگیری قانون جامع خاک ایران را بر عهده دارد. این دفتر در وزارت جهاد کشاورزی پاسخگوی مراجعین در مورد بحث قانون جامع خاک کشور است و در صورت لزوم میتوان با آدرس زیر تماس حاصل نمود:

کرج - کیلومتر ۷ جاده ماهدشت، معاونت امور زیربنایی و توسعه صنایع روستایی وزارت جهاد کشاورزی

تلفن : ۰۲۶۱-۶۷۹۱۰۱۸-۱۹ فاکس : ۰۲۶۱-۶۷۹۱۰۱۴

جناب آقای مهندس رمضان نژاد ریاست محترم سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی استان تهران طی ارائه سخنانی ضمن دعوت به عضویت متخصصین این رشته در آن سازمان اظهار داشتند متأسفانه علوم کشاورزی و منابع طبیعی در جامعه ما نقش ارشادی داشته و فقط امر به معروف می کند و جامعه هیچ عنایتی به این مطلب ندارد که اگر در اراضی مطابق استانداردها و تجویزات مهندسین مربوطه کار شود، تا ابد می توان از این منبع الهی استفاده کرد. برای کلیه فعالیتهای کشاورزی می بایست قانون

جامع خاک دخیل شود و اگر بخواهیم تعریفی از نظام مهندسی ارائه دهیم باید بگوییم که در واقع پلیس علوم مهندسی کشاورزی باید باشد و نقش ارشادی هیچ فایده ای برای حفظ منابع خاکی نخواهد داشت. فرهنگ سازی و ایجاد فرهنگ دو مقوله جدا از هم است و برای ایجاد فرهنگ حتما باید قانون وجود داشته باشد. و باید قوانین خاک تمامی فعالیتهای کشاورزی را کنترل کند. می بایست در کنار استفاده از امور فرهنگی و آگاه سازی جامعه و فرموله کردن و اجرایی کردن آنها، ابزارهای قانونی برای رعایت استانداردها جهت فعالان کشاورزی داشته باشیم. آنچنانکه مصرف کودها و دیگر نهاده های کشاورزی حتما با تجویز و نظر آزمایشگاههای خاکشناسی صورت بگیرد.

در پایان جلسه صبح، بحث آزاد و تبادل نظر در مورد قانون جامع خاک برگزار گردید و صاحب نظران پیشنهادات خود را ارائه نمودند.

بعد از ظهر موضوع طرح و راه اندازی پایگاه اطلاعاتی علوم خاک ایران مطرح گردید. ابتدا جناب آقای دکتر شرفا مدیر محترم گروه مهندسی علوم خاک دانشگاه تهران ضمن خوش آمد به حضار اظهار داشتند از دو سال پیش راه اندازی پایگاه اطلاعاتی علوم خاک ایران در مد نظر قرار گرفت. از دلایل اصلی این راه اندازی دسترسی سریع محققین و دانشجویان به

مجموعه مقالات و پایان نامه‌های داخلی است که در حال حاضر با مراجعه حضوری آنها صورت می‌پذیرد که امری زمان بر و هزینه بر است. با راه اندازی این سیستم میتوان در حداقل زمان به اطلاعات مورد لزوم دسترسی پیدا نمود. این پروژه بصورت مشترک بین گروه مهندسی علوم خاک دانشگاه تهران و انجمن علوم خاک ایران انجام خواهد پذیرفت و مجری آن جناب آقای دکتر حیدری عضو هیئت علمی گروه یاد شده می‌باشند.

سیس جناب آقای دکتر حیدری مجری طرح توضیحات کلی را در مورد فرمت پایگاه اطلاعاتی علوم خاک ایران به اطلاع حضار رساندند و گفتند گروههای خاکشناسی و مراکز تحقیقاتی کشور خواهند توانست اطلاعات خود را وارد کرده و به روز نمایند که طبعا باید نظارت دقیقی در راستای صحت اطلاعات ورودی صورت گیرد. این سایت را میتوان بطور مستقل و یا زیرمجموعه ای از سایت انجمن علوم خاک ایران ارائه نمود.

بعد از آن بحث آزاد و تبادل نظر در مورد راهاندازی پایگاه فوق انجام گرفت و حاضران نقطه نظرات خود را اعلام نمودند. پیشنهاد گردید اگر نظرات دیگری در این مورد وجود دارد میتوان با جناب آقای دکتر حیدری به آدرس زیر تماس گرفت:

کرج - پردیس کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران - گروه مهندسی علوم خاک تلفاکس ۰۲۶۱-۲۲۳۱۷۸۷ پست الکترونیکی

ahaidari@ut.ac.ir

موضوع بعدی مورد بحث در همایش درباره دانش بومی ایران بود بویژه در کشاورزی که ایرانیان از تجارت زیادی برخوردارند. آقای دکتر روزیطلب اعلام نمودند قرار است با همکاری جناب آقای دکتر گرگی کتابی تحت عنوان دانش بومی ایرانیان در مدیریت خاک تألیف شود. لذا از افراد و

مراکزی که در این زمینه اطلاعاتی دارند خواهشمند است جهت آقای دکتر گرجی به آدرس زیر ارسال نموده و یا با ایشان تماس حاصل فرمایند.

کرج - پردیس کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران - گروه مهندسی

علوم خاک - تلفاکس ۰۲۶۱-۲۲۳۱۷۸۷

پست الکترونیکی : mgorji@ut.ac.ir

(با سپاس فراوان از همکار گرامی آقای دکتر مهدی شرفا که این گزارش را

تهیه فرمودند و در اختیار آگاهینامه قرار دادند)